

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publishers online and owners, Peter M. Tase and Sabahudin Hadžalić, PhD. candidate

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

J.Mrkalj-Kadmus

Dušan Milavec, scenograf in človek in pol

Fotografija levo, slikar T. Perko, režiser J. Judnič in scenograf D. Milavec, desno olje na platnu, nedokončan portret, D. Milavec, avtor T. Perko, izvrstni portretist in krajinar

Povzetek

Dušan Milavec, rojen 1950 leta, je 2016 dobil Badjurovo nagrado za življenjsko delo. Badjurova nagrada je za filmsko srenjo, najvišja možna nagrada v Sloveniji. Ta nagrada se podeljuje od leta 1995 in so jo prijeli večinoma režiserji. Duško ali Čamplu ali Dušan Milavec je prvi scenograf, ki jo je prejel. Pred to nagrado je dobil 4 Vesne za scenografijo pri različnih filmih, 2 Borštnikove nagrade za scenografijo v gledališču z različnimi predstavami in režiserji ter dve nagradi, Zlati lav v Umagu. Bil je tudi scenograf pri nastanku z Oskarjem nagrajenim filmom D. Tanovića, *Nikogaršnja zemlja*.

Dobil je tudi vrsto manjših nagrad in priznanj, bil soavtor pri 72 filmih, 130 reklamnih projektih in postavil desetine razstav in grafično oblikoval podobo priznanih podjetij. Vse to kaže, na opus za človeka in pol.

Uvod

Ko sem prebiral novico o podelitvi Badjurove nagrade za življenjsko delo, sem malo prej prebiral knjigo esejev B. Hamvasa. Med njimi je tudi esej, *Življenjsko delo*. Tam pove, »da človek mora iz sebe narediti stvaritev, da bi v njej živel v večnem. Toda, stvaritev mora biti odprta, da sprejme tistega, ki hoče vstopiti«.

In potem sem vstopil v spominjanje na srečanja s človekom, ki sem ga spoznal davno v preteklem stoletju.

Vedno nasmejani dobro voljni scenograf Dušan Milavec na snemanju v Brčkem, scena iz koprodukcijskega filma, *Izginuli-Warchild*, 2004, režiser C. Wagner

Človek in pol ali Čamplo, kot smo mu rekli, nas je toplo človeško, po notranjsko primorsko sprejemal, ko smo »bandjerali«. Tudi sam je bil vedno veseljak.

Mladi smo bili, in nas niso motili niti socializem niti komunizem. Spominjam se, da je takrat, kot bodoči arhitekt, že oblikoval vizitke, grafične podobe firm in še mnogo tega. Ma, bil je Duško Notranjski Primorec, priden, deloven in redoljuben človek. Čeprav mlajši od nas, je oštija zajadral v filmski svet.

Potem smo, bolj od daleč spremljali njegovo delo. Kjer smo se nekateri motali okrog *Petit cafeja*, smo se sporadično in prisrčno srečavali, kakšno rekli in kakšno spili. Ko se je prikotalil Oskar, *Nikogaršnji zemlji* režiserja, D. Tanovića, sem si rekel, čas je, da mu pisno čestitam, kot v starih časih to sem ponovil za Badjurovo nagrado.

Potem smo se srečali, in sem mu prinesel svoje lastnoročno in nožno ter malo z glavo narejeno eko muškatno vino, okrašeno s cvetki sivke, ki raste v Halozah. Saj se tudi spodobi, da jaz, kot visoko kvalificiran kmet, in zdaj upokojenec, za dobre ljudi imam vedno, svojo vinsko kapljico.

Srečala sva se v Slovenski Bistrici, kjer ne povsem upokojeni, Duško Milavec dela scenografijo za novi slovenski film. Hecno je, da sem mu v pismu napisal, da ne sme počivati, ampak delati še naprej, saj lovorjev venec, pameten prejemnik porabi v kuhinji. Od podelitve nagrade je minilo komaj dober teden.

In takrat sva se zmenila, da ga predstavim v Bosanskom magazinu, *Diogen, za kulturu, umjetnost i nauku*. V tem magazinu, že nekaj časa sodelujem in pišem kolumno, *Slovenski dih*. Večinoma so to novice iz kulture v deželi tej, ki je moja druga domovina. Sam sem rojen Bošnjak, kako zdaj rečejo, čeprav sem večino svojega življenja preživel na delu v Sloveniji.

Mnenja in ocene sodelavcev o Dušanu Milavcu

Spodobi se, da že v začetku navedemo ocene in mnenja njegovih kolegov o človeku in pol.

Član odbora društva slovenskih režiserjev, **Miha Hočevar** pravi, da je scenograf Dušan Milavec, eden najbolj cenjenih in spoštovanih filmskih ustvarjalcev. Spoznal ga je že med študijem, ko je svoje znanje razdajal in vztrajno sledil zapovedi svojega ustvarjanja. Pogosto je žrtvoval svoj prosti čas, in se celo odpovedal plačilu samo zato, da seje film rodil.

Režiser in pisatelj, **Vinko Möderndorfer** napiše, da se scenograf likovne, D. Milavec zares spozna na svoje delo. Za režiserja je Dušan Milavec, poleg direktorja fotografije, najpomembnejši sodelavec, brez njega ni filma. On resnično zna nizati različne scenske prostore in atmosfero stopnjuje, in pripoveduje še svojo zgodbo, ki pa je vedno v tesnem sozvočju s filmom. Kadar govorim o njemu vedno poudarim, da je vrhunski ustvarjalec, mojster svojega poklica. Ob tem je vzgojil vrsto mladih scenografov. Učil se je in on je učil mlade, tako da zaradi njegove nesebičnosti, poklic in umetnost filmskega scenografa na slovenskem še nekaj časa ne bo izumrla. Je prefinjen poznavalec likovne umetnosti in literature. Je ustvarjalec, ki verjame v kreativni dialog. S svojim delom že štirideset let bogati slovenski pa tudi evropski kulturni prostor.

Jani Virk, urednik Igrancega programa Televizije Slovenije, zapiše, da je Dušan Milavec je eden najboljših scenografov v zgodovini slovenskega filma. Na TVS je bil kot scenograf angažiran na številnih najzahtevnejših produkcijah igranih filmov in nadaljevank.

Delo na terenu, film *Nikogaršnja zemlja* z Oskarjem nagrajen film. Na levi sliki D. Milavec pri svojem delu, desno mesto snemanja filma, režiser D. Tanović

Marko Sosič, pisatelj in režiser, ter nekoč umetniški vodja SNG Nova gorica in ravnatelj in umetniški vodja SSG Trst napiše naslednje: scenograf Dušan Milavec, s katerim sem imel srečo sodelovati na gledališkem področju je s svojim delom zaznamoval eno izmed najbolj prodornih obdobjih slovenskega gledališkega ustvarjanja zadnjih dveh desetletijh. S svojo veliko vizualno ter umetniško-zgodovinsko kulturo je vselej pristopal k svojim stvaritvam s čutom velikega duha. Tako je ustvarjal enkratne stvaritve, ki jih naslednje generacije scenografov ne bodo mogle in smelete spregledati.

Dunja Klemenc, producentka, Studio MAJ, je napisala, da je Dušan Milavec je svoje življenje posvetil najprej grafičnem oblikovanju, kasneje pa scenografiji in postal v svoji generaciji najboljši. Izjemno deloven, nadarjen in predvsem izobražen je slovenski kinematografiji podaril ne samo svoje delo, ampak tudi svoj talent. Dobil je vse nagrade, ki jih v Sloveniji lahko dobi scenograf. V koprodukcijah je bil ravno tako nedosegljiv. Film *Zaročenca- Promessi sposi*, je bil scenografsko izjemno zahteven. Velik del filma je bil sneman v Sloveniji, zato je italijanski scenograf prepustil delo D. Milavcu. Vrednost filma je l. 1988 bil 30 milijonov dolarjev, predvsem zaradi zahtevne scenografije. Najpomembnejši film, ki sem ga delala z g. Milavcem je bil film *Nikogaršnja zemlja*. Ta film je bil nagrajen z vsemi nagradami, ki obstajajo, Od Cannes do Oskarja. Pozneje je film dobil še 60 mednarodnih nagrad. D. Milavec je za ta film izdelal scenografijo, našel primerno lokacijo kar je bilo poglavito. Še bolj pomembno je, da je bila usvojena njegova ideja, da prizorišče oblikuje kot grško agoro in je s tem dal poudarek klasične večnosti.

Dušan Milavec in minister za kulturo RS Tone Peršak na razstavi v Portorožu, ki je bila posvečena nagrajencu

Gledališke scenografije in nagrade

V SNG Maribor je od 1. 1997 ustvaril 3 gledališki scenografiji in eno scenografijo za svetovno prizvedbo operne grozljivke T. Slete, Pesnik in upornik. Dir. SNG Maribor, **Danilo Rošker** pravi, da je delo D. Milavca, bilo vrhunsko in je prispevalo k umetniški rasti navedenih predstav.

Nagrade v gledališču za scenografijo

Leta 1991 Borštnikova nagrada za predstavo, *Zmagoslavje ljubezni*, R. De Marivaux. Režija Janez Pipan PDG Nova Gorica.

Leta 1993 Borštnikova nagrada za predstavo, *Odrska utvara*, P. Corneille, režija B.

Jablovec, SLG Celje.

Leta 2000 Zlati lav, Umag za predstavo z naslovom, *Dialogi med prostitutko in klientom*, Dacia Maraini, režija, Samo Strelec, SNG Maribor.

Leta 2000 Zaltni lav, Umag za predstavo, *Družinske zgodbe*, Rijana Srbljanović. Režija, M. Latin SNG Ljubljana-Mala drama.

Postavitev razstav

Določen del svoje kreativne dejavnosti je Duško Milavec posvetil postavitvi razstav. Z vso zavzetostjo je delal skoraj 15 let za, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Kako je to delal je najbolje, da pove generalni direktor zavoda g. **Jernej Hudolin**. »D. Milavec je za nas pomenil nezamenljivega in nepogrešljivega strokovnega sodelavca, za dejavnost, za dejavnost, ki jo izvajamo predvsem v Spomeniškovanstvenem centru v Ljubljani in drugih galerijah, ki jih imamo v Sloveniji. To niso bile samo razstave, ampak kulturni dogodki, simpoziji in učenje. S svojim prefinjenim čutom, estetskim vedenjem, je D. Milavec prispeval vrhunski postavitvi razstav. Imeli smo srečo, da smo z njim sodelovali več kot 15 let. Njegov nasvet in sodelovanje pričakujemo tudi v bodoče«.

Reklamni filmi in grafično oblikovanje

Kot smo že navedli je sodeloval pri nastajanju 130 filmov in spotov. Posebej so bili zapaženi in odmevni filmi za akcijo Smučarske Zveze Slovenije, Podarim dobitim, Loterije Slovenija, Belinka, Fractal, in Laško ... Že na začetku kariere je izdelal grafične podobe za Avtotehno, Smelt in mnoge druge.

Sklepna beseda

Dušan Milavec je v vsako svojo stvaritev dal samega sebe in je vedno s soustvarjalci našel pravo mesto za svoje delo. V pogovoru mi je povedal, da tako rad je zraven pri nastajanju scenografije, da pomaga jo izdelati in nanesti pravo barvo in patino. Pove tudi, da je delo na filmu iskanje kolektivnega vedenja in mišljenja za skupni cilj. To velja tudi za gledališče. Kjer sem začel z navajanjem B. Hamvasa, esej, *Življenjsko delo*, na enem mestu pravi, Stvaritev nastane iz snovi človeškega življenja, kot če bi bila edina, gosta in dokončna oblika tistega kar je

minljivo. Hinduji imenujejo stvaritev *karma*, nekaj kar je narejeno iz minljivosti, toda da ostane večno. Grki imenujejo pripravo življenjskega dela *poiezis*, enostavno delanje, a za Hebrejce je samo *jezirah*. Življenjsko delo je *metapoiezis*-človek zgradi sebe čezse za neskončnost.

Fotografije

Scenografija za reklamni film Belinka, kolišče postavljeno na Cerkniškem jezeru.

D. Milavec v objemu igralke I. M. Rodić v filmu, *Dobro urejeni mrtveci* slikano v Sarajevu na setu filma *Dobro urejeni mrtveci*, l. 2005, režiser B. Filipović

Režiser, D. Tanović z ženo in psom, na ogledu scenografije za snemanje *Nikogaršnje zemlje*, Bač pri Pivki, Slovenija

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publishers online and owners, Peter M. Tase and Sabahudin Hadžalić, PhD. candidate

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

W. van den Ende, D. Milavec, D. Tanović, slikani pred drevesom z začetka filma.

D. Milavec na pripravi seta scenografije za *Nikogaršnjo zemljo*

D. Milavec na festivalu v Cannesu 1. 2001

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publishers online and owners, Peter M. Tase and Sabahudin Hadžalić, PhD. candidate

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

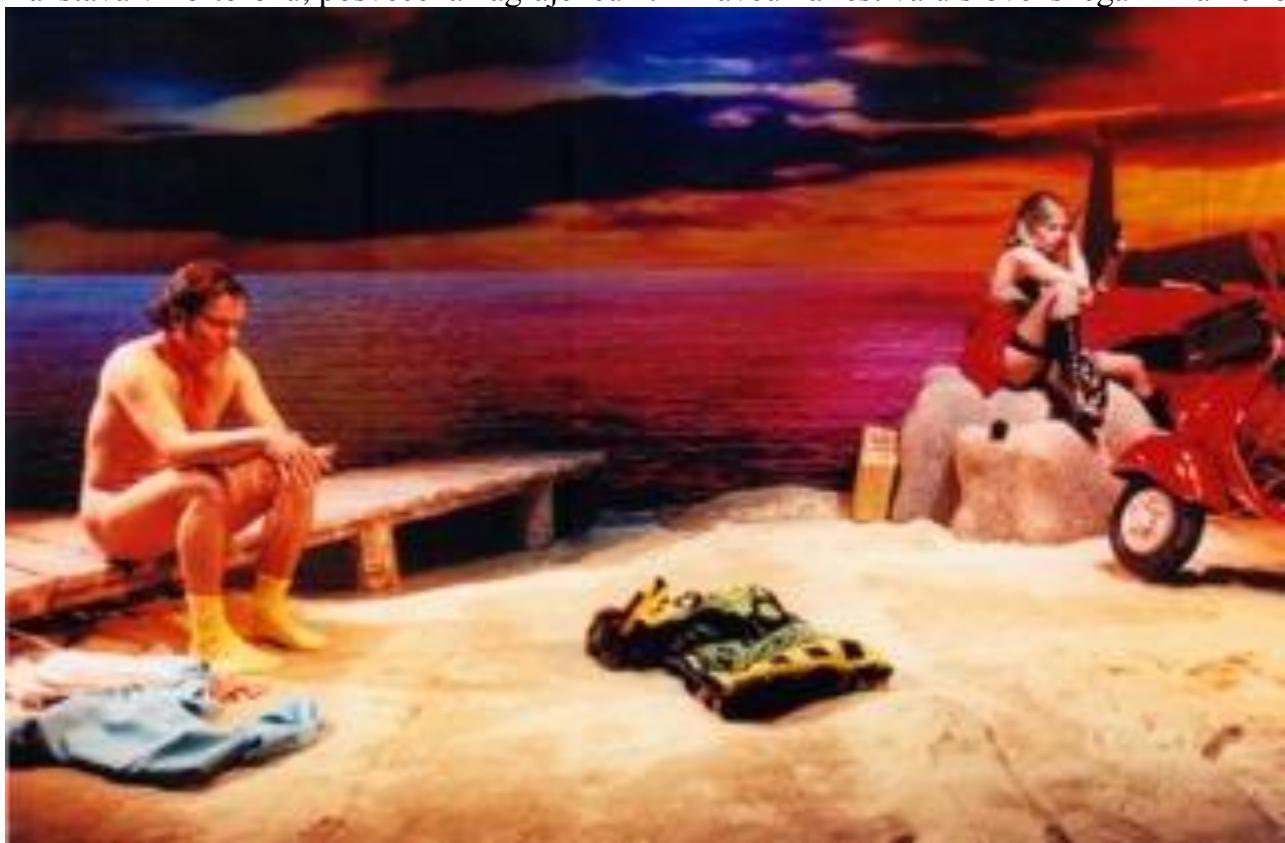

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publishers online and owners, Peter M. Tase and Sabahudin Hadžalić, PhD. candidate

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Razstava v Portorožu, posvečena nagrajencu D. Milavcu na festivalu slovenskega filma 2016

Scenografija s predstave *Dialog med klientom in prostitutko*, Dacia Maraini, R.: S. Strelec
Foto. I. Vinovrški

Scenografija s predstava *Guliverjeva potovanja*, režija A. Nikolić, Gledališče Koper, 2015

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publishers online and owners, Peter M. Tase and Sabahudin Hadžalić, PhD. candidate

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

NEKOS

Izdelana replika letala v filmu *Brata Rusjan*, skice in načrti za izdelavo replike je opravil, scenograf Duško Milavec

France Bevk, *Črni bratje*, 1.2010, snemanje nadaljevanke v Vipavi, režija T. Štiglic

Angela Vode-Skriti spomini, 2009, režija M. Weiss, scenografija za televizijski film

Interier kavarne v Piranskih ateljejih in del ekipe koprodukcijskega celovečernega filma *Lilly story*, l. 2002, režija R. Manthoulis, del ekipe filma

Cirkus Kolumbija, 2010. Koprodukcija, režija D.Tanović. Levo: scena iz filma, posnetega v Čapljinji. Desno: igralca Jelena Stupljanin in Miki Manojlović, posneto v Vipavi Foto : D. Vekić

Inferno, 2014, režija V. Möderndorfer, prizora iz filma

Foto: Ž. Stevanić

Detajl razstave v Portorožu, rekvizit iz filma
Sava Šumanović, komedija umetnika,
Režija: B. Dimitrijević in B. Miljković

Maketa za gledališko predstavo *Glorija*,
R. Marinković, režija: J. Pipan

Scenografija za predstavo *Glorija*, ki je upodobljena na zgornji maketi je bila izvedena na Madžarskem v kraju Zalaegerszeg, podobna pa tudi v Novi Gorici za isto predstavo

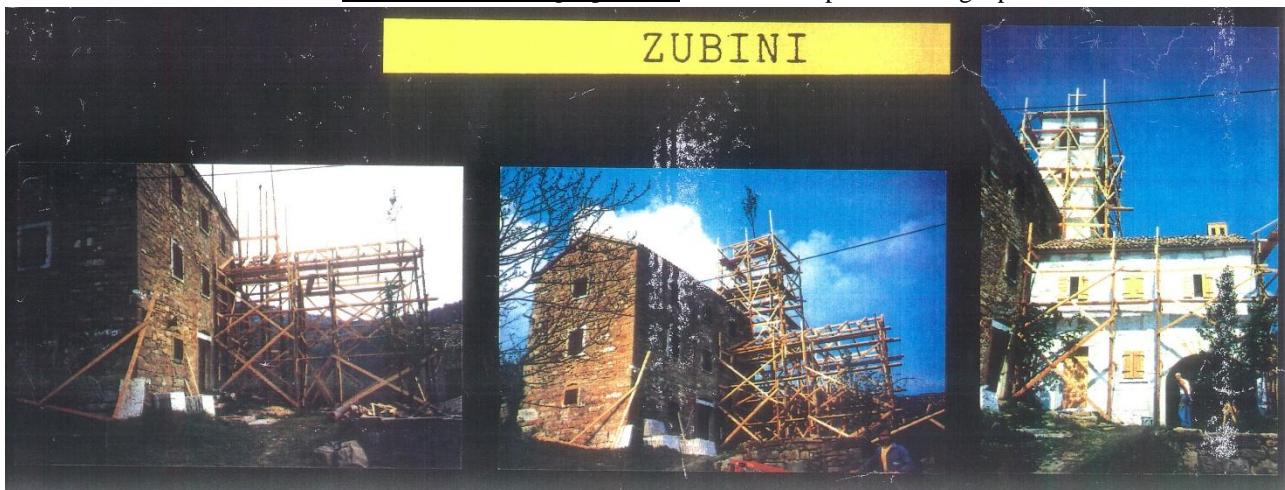

Scenografija postavljena v studiju za reklamni spot *Pivovarne Laško* je bila tako realna in prostor tako prijeten, da je ostala postavljena še dva meseca in se pridno uporabljala za druženje.

Prizori iz snemanja koprodukcijskega filma Moja ljubezen leta 2003, po istoimenskem romanu Susanne Tamaro, ki ga je tudi sama režirala. Snemanje je bilo v Bohinju in Trstu

Gradnja objektov za film *I Promessi sposi*, na Ljubljanskem barju in v Istri, 1989

Prizori iz filma *I Promessi sposi*, koprodukcijska nadaljevanka, režija S. Nocita, 1989
Foto. M. Gorenc

Scenograf Duško Milavec, posnet v Kopru na snemanju filma *4 stvari, ki sem jih hotel početi s tabo*, 2015, režija M. Knific.

Koper je bil Duškovo mesto otroštva do kraja gimnazijskih dni in sedaj se vanj vedno pogosteje vrača.

Foto. Nina Krivec Rudolf

Viri

1. Foto in povzeti teksti arhiv: D. Milavec
/ostale fotografije : M. Gorenc, D.Vekić, Ž.Stevanić, I. Vinovrški
N. Krivec Rudolf /
2. B. Hamvas, Patmos, Založba KUD Apokalipsa 2012, Ljubljana
3. Spletna stran, Filmskega centra Slovenije, dosegljiva 7.10. 2016,
www.film-center.si/sl/

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>